

Grondwettelijk Hof

**INFORMATIEVE NOTA
BETREFFENDE DE ARRESTEN NRS. 44/2015 EN 45/2015**

De GAS-wet is grondwettig op voorwaarde dat verschillende bepalingen worden toegepast zoals bepaald door het Grondwettelijk Hof

In zijn arrest nr. 44/2015 van 23 april 2015 heeft het Grondwettelijk Hof de beroepen tot vernietiging van de wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (GAS-wet) verworpen onder voorbehoud van zeven grondwetsconforme interpretaties. De beroepen waren ingesteld door de vzw « Kinderrechtencoalitie Vlaanderen », de vzw « Liga voor de Mensenrechten », de vzw « Ligue des Droits de l'Homme », de vakorganisaties ACV en ABVV en Luc Lamine.

Die wet maakt het mogelijk dat de gemeenteraad straffen of administratieve sancties bepaalt voor de inbreuken op zijn reglementen en verordeningen en voorziet in een administratieve sanctie voor bepaalde inbreuken op het Strafwetboek en op de verkeerswetgeving, de zogenaamde gemengde inbreuken. Daarnaast kan de burgemeester in bepaalde gevallen ook een tijdelijk plaatsverbod opleggen. Talrijke aspecten van die regeling werden aangevochten door de verzoekende partijen.

Regeling van de gemeentelijke administratieve sancties

De bevoegdheidsverdelende regels – Volgens het Hof kon de federale wetgever, op grond van zijn bevoegdheid inzake de regels van de algemene politie en de reglementering op het verkeer en vervoer, voorzien in een regeling van gemeentelijke administratieve sancties voor bepaalde verkeersinbreuken.

Het strafrechtelijk wettigheidsbeginsel – Volgens het Hof wordt het strafrechtelijk wettigheidsbeginsel niet geschonden door:

- de mogelijkheid voor de gemeenteraad om straffen of administratieve sancties te bepalen voor inbreuken op zijn reglementen of verordeningen;
- het begrip « openbare overlast », op voorwaarde dat de gemeenteraden dit begrip concretiseren door te bepalen welke vormen van openbare overlast zij precies wensen te beteugelen; het veroorzaken van « openbare overlast » als zodanig, kan niet worden gesanctioneerd;
- de vaststelling van de straffen of administratieve sancties die kunnen worden opgelegd;
- de procedure voor de vaststelling van de inbreuken, voor de beslissingen van de sanctionerend ambtenaar en voor het beroep tegen die beslissingen.

Het recht op eerbiediging van het privéleven - Het feit dat elke gemeente, of meerdere gemeenten samen, een register bijhoudt van personen die het voorwerp hebben uitgemaakt van een gemeentelijke administratieve sanctie, schendt het recht op eerbiediging van het

privéleven niet. Zo omvat dit register geen gegevens over gemeentelijke administratieve sancties waarvan het beroep nog hangende is of die in beroep zijn vernietigd. De sanctionerend ambtenaar heeft toegang tot dit register om vast te stellen of er sprake is van een herhaalde inbreuk en om de coherentie van de beslissingen te verzekeren. De gegevens met betrekking tot de gemeentelijke administratieve sancties worden gedurende vijf jaar bewaard. Nadien worden zij ofwel vernietigd, ofwel geanonimiseerd. Daarenboven zijn de waarborgen van de Privacywet van toepassing op het register.

Het Hof stelt wel dat de algemene machtiging tot toegang tot de gegevens van het Rijksregister en van de Directie Inschrijvingen van Voertuigen die verenigingen van steden en gemeenten voor hun leden kunnen vragen, beperkt moet blijven tot de sanctionerende ambtenaren.

Het Hof heeft evenmin moeite met de machtiging aan de Koning om bijkomende voorwaarden te bepalen voor de verwerking van de persoonsgegevens opgenomen in het register van de gemeentelijke administratieve sancties. De machtiging is immers voldoende nauwkeurig omschreven en de GAS-wet bepaalt de essentiële elementen, namelijk de gegevens die het register bevat, de termijn van bewaring van die gegevens en de personen die er toegang toe hebben.

Het recht op een behoorlijke rechtsbedeling – Het Hof acht de regeling van de GAS-wet verenigbaar met het recht op een behoorlijke rechtsbedeling, onder voorbehoud van drie grondwetsconforme interpretaties.

Zo vereist het Hof dat de personeelsleden van de openbare vervoersmaatschappijen die binnen hun bevoegdheden GAS-inbreuken kunnen vaststellen, ook moeten voldoen aan bepaalde minimumvoorwaarden inzake de selectie, aanwerving, opleiding en bevoegdheid, die moeten worden vastgelegd in een koninklijk besluit. De sanctionerend ambtenaar moet bovendien beantwoorden aan de kwalificatie- en onafhankelijkheidsvoorwaarden zoals vastgesteld in een koninklijk besluit.

Voor gemengde inbreuken, waarbij er sprake is van zowel een strafrechtelijke als een administratieve inbreuk, kan of moet, naargelang hun aard, een protocolakkoord worden gesloten tussen het college van burgemeester en schepenen of het gemeentecollege en de bevoegde procureur des Konings. Een protocolakkoord verduidelijkt onder meer in welke gevallen de procureur des Konings zich ertoe verbindt al dan niet vervolging in te stellen en laat toe praktische overeenkomsten te sluiten over de uitwisseling van informatie. Om de grondwettelijk gewaarborgde opsporingsbevoegdheid van het openbaar ministerie te vrijwaren, benadrukt het Hof dat het protocolakkoord op elk moment op initiatief van het openbaar ministerie moet kunnen worden aangepast.

Het Hof vereist ook dat, om te bepalen of er sprake is van een herhaalde inbreuk, geen rekening wordt gehouden met een gemeentelijke administratieve sanctie waarover in beroep nog geen definitieve uitspraak is gedaan. Pas nadat het vonnis is gewezen, kan bij het opleggen van een nieuwe sanctie rekening worden gehouden met de eerder opgelegde sanctie.

Volgens het Hof biedt de GAS-wet tegen een opgelegde administratieve geldboete een daadwerkelijk beroep bij een onafhankelijk en onpartijdig rechtscollege. Daarenboven is het recht op een behoorlijke rechtsbedeling evenmin geschonden door het gebrek aan dubbele aanleg tegen de beslissing van de politierechtbank, door de bemiddelingsprocedure of door de sanctie tot de schorsing of de intrekking van een toestemming of vergunning en de sluiting van een inrichting.

Het recht op persoonlijke vrijheid, de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van (vak)vereniging en van vergadering, het recht op collectief onderhandelen en de vrijheid van handel en nijverheid worden niet geschonden door de GAS-wet.

De bescherming van minderjarigen – De GAS-wet verlaagt de leeftijdsgrens voor het opleggen van een gemeentelijke administratieve sanctie van zestien naar veertien jaar. Het Hof benadrukt dat bij de vaststelling van de strafbare gedragingen en bij de regeling van de procedure waarbij die sancties kunnen worden opgelegd, rekening moet worden gehouden met de bijzondere situatie van de minderjarigen, onder meer op het vlak van hun persoonlijkheid en hun maturiteitsgraad. De GAS-wet biedt volgens het Hof verscheidene waarborgen waardoor de wet geen afbreuk doet aan de rechten van die minderjarigen.

Eén van die waarborgen is het recht van de minderjarige om aan de sanctionerend ambtenaar te vragen zijn verweer mondeling uiteen te zetten. Volgens het Hof heeft een minderjarige in alle gevallen het recht om te worden gehoord. Een andere interpretatie zou niet te rijmen zijn met het Kinderrechtenverdrag. Het Hof herhaalt dezelfde grondwetsconforme interpretatie in het arrest nr. 45/2015 van 23 april 2015 over de wet van 19 juli 2013 die werd bestreden door de vzw « Liga voor de Mensenrechten » en de vzw « Ligue des Droits de l'Homme ». Het Hof oordeelt dat, onder voorbehoud van die interpretatie, de verlaging tot veertien jaar de rechten van minderjarigen niet schendt.

De bevoegdheid van de jeugdrechter om ten aanzien van minderjarige overtreeders kennis te nemen van de beroepen tegen de beslissing van de ambtenaar om een administratieve geldboete op te leggen, is bovendien verenigbaar met de aangevoerde grondrechten, gelet op de procesrechtelijke waarborgen waarmee die bevoegdheid is omkleed.

Het Hof ziet geen schending van de rechten van minderjarigen door de procedure van ouderlijke betrokkenheid, door de lokale bemiddelingsprocedure of door de regeling van de gemeenschapsdienst.

Het tijdelijk plaatsverbod

De GAS-wet voegt een artikel 134*sexies* in de nieuwe Gemeentewet in op grond waarvan de burgemeester kan overgaan tot een tijdelijk plaatsverbod wanneer individuele of collectieve gedragingen de openbare orde verstoren of wanneer herhaaldelijke inbreuken op de reglementen en verordeningen worden gepleegd op dezelfde plaats of ter gelegenheid van gelijkaardige gebeurtenissen, indien zij de openbare orde verstoren of overlast met zich meebrengen. Het tijdelijk plaatsverbod is slechts geldig voor een termijn van één maand, tweemaal hernieuwbaar, en beperkt tot duidelijk afgebakende perimeters die toegankelijk zijn voor het publiek.

Het Hof bepaalt evenwel dat herhaaldelijke inbreuken op de reglementen en verordeningen van de gemeenteraad op zich niet volstaan om over te gaan tot een tijdelijk plaatsverbod. De burgemeester dient vast te stellen dat die herhaalde inbreuken de openbare orde verstoren of overlast veroorzaken.

Ten aanzien van de reikwijdte van het tijdelijk plaatsverbod, stelt het Hof bovendien dat het plaatsverbod nooit langer mag duren dan (maximum) een maand (weliswaar hernieuwbaar) en geen perimeter mag bestrijken die groter is dan noodzakelijk om de verstoring van de openbare orde te verhinderen of te beëindigen. Het verbod kan slechts betrekking hebben op een duidelijke perimeter, waarbij de betrokken plaatsen concreet moeten worden aangegeven. Het verbod kan dus niet algemeen en abstract gelden voor een wijk of een geheel van straten van de gemeente.

Daarnaast stelt het Hof vast dat het tijdelijk plaatsverbod beoogt te vermijden dat in de toekomst nieuwe gevaardreigingen of risico's op nieuwe verstoringen van de openbare orde of overlast plaatsvinden. Bijgevolg is het tijdelijk plaatsverbod geen sanctie van strafrechtelijke aard en is het wettigheidsbeginsel in strafzaken niet van toepassing.

Tot slot is het recht op behoorlijke rechtsbedeling gevrijwaard, vermits de rechtzoekenden beschikken over een daadwerkelijk beroep tegen het tijdelijk plaatsverbod bij een onafhankelijk en onpartijdig rechtscollege, namelijk de Raad van State.

Deze informatieve nota, opgesteld door de referendarissen die met de persrelaties zijn belast en door de griffie, bindt het Grondwettelijk Hof niet. Uit de aard zelf van de samenvatting, bevat zij niet de in het arrest noodzakelijk opgebouwde redeneringen noch de specifieke nuancerings van het arrest.

De arresten nrs. 44/2015 en 45/2015 zijn te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof, www.grondwettelijk-hof.be (<http://www.const-court.be/public/n/2015/2015-44n.pdf> en <http://www.const-court.be/public/n/2015/2015-45n.pdf>).